

Kaderbrief 2015 – 2018

Inhoud

1	Voordracht en ontwerpbesluit.....	3
2	Inleiding.....	3
3	Trends en ontwikkelingen	5
4	Macro-economische en landelijke ontwikkeling	10
4.1	Inleiding.....	10
4.2	Macro-economische vooruitzichten.....	10
4.3	Landelijke wetgeving.....	10
4.3.1	Fusie Noordvleugelprovincie	10
4.3.2	Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof).....	11
4.3.3	Schatkistbankieren.....	12
4.4	Gevolgen voor de financiële positie van de provincie	13
5	Begrotingsbeleid	14
5.1	Robuust begrotingsbeleid	14
5.2	Invullen van taakstellende bezuinigingen uit voorgaande jaren.....	14
5.3	Geen belastingverhoging.....	17
5.4	Accres van het provinciefonds leidend voor indexering.....	17
5.5	Nieuw beleid in overeenstemming met beschikbare middelen	18
5.6	Begrotingsrechtmatigheid.....	18
6	Financieel perspectief horizon 2022	19
6.1	Bijstellingen van autonome baten en lasten	20
6.1.1	Financieel beeld na bijstelling autonome baten en lasten.....	20
6.2	Onvermijdelijke ontwikkelingen	21
6.2.1	Onvermijdelijke ontwikkelingen als gevolg van wetgeving.....	21
6.2.2	Financiële actualisaties op basis van door PS vastgesteld beleid	21
6.2.3	Financieel beeld na verwerking onvermijdelijke ontwikkelingen	22
6.3	Begrotingsmaatregelen	22
6.4	Gewenste beleidsontwikkelingen	23
6.5	Incidentele beleidsontwikkelingen.....	25
6.5.1	Dekking uit het restant jaarrekeningresultaat 2013.....	26
6.6	Overige onderdelen financieel perspectief.....	27
6.6.1	Investeringsreserves	27
6.6.2	Aandachtspunten voor de toekomst.....	29
7	Bijlage 1: Financieel kader 2015 - 2022	31
8	Bijlage 2 : Overzicht perspectiefnota (budgetten Grijs/Lodders+)	33

1 Voordracht en ontwerpbesluit

Ontwerpbesluit

Provinciale staten van Noord-Holland;

gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten d.d. 13 mei 2014;

besluiten om:

1. In te stemmen met de financiële uitgangspunten van de kaderbrief 2015.
2. In te stemmen met het geactualiseerd financieel kader voor de meerjarenraming 2015-2018.
3. In te stemmen met het begrotingsbeleid op basis van het criterium duurzaam financieel evenwicht.
4. In te stemmen met de voorgestelde beleidsontwikkelingen en beleidsambities die in deze kaderbrief zijn opgenomen.
5. In te stemmen met de voorgestelde begrotingsmaatregelen zoals in deze kaderbrief zijn opgenomen.
6. De bezuinigingstaakstellingen tranche 2 vanaf 2016 en tranche 3 vanaf 2017 in te vullen en daartoe de programmabudgetten structureel te verlagen met de in bijlage 2 opgenomen bedragen.
7. De kaderbrief 2015 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale staten voornoemd,

J.W. Remkes, voorzitter

Mr. J.J.M. Vrijburg, statengriffier

2 Inleiding

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus. Aan de hand van een visie op de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen vraagt het college aan PS de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2015 en meerjarenraming 2015 - 2018.

In deze kaderbrief is een doorkijk naar de beleidsmatige toekomst geschetst. Het college geeft daarin zijn visie op een aantal onderwerpen, die de komende jaren de provinciale beleidsagenda zullen gaan bepalen. Het college beoogt hiermee niet in de wielen te rijden van een volgend college, maar vindt het wel van belang zorg te dragen voor de continuïteit van bestuur door tijdig onderwerpen te agenderen en belangrijke beleidsontwikkelingen onder de aandacht te brengen

In de kaderbrief leggen wij onze ambities vast voor het komende begrotingsjaar en blikken we vooruit. Met de kaderbrief informeert het college aan PS over verschillende ontwikkelingen en vraagt haar de kaders vast te stellen voor de komende begroting 2015 en meerjarenraming 2015 - 2018.

De basis voor het financiële deel daarvan zijn de beschikbare middelen. In deze kaderbrief analyseren wij daarom de autonome ontwikkelingen in de belangrijkste inkomstenbronnen, zoals het provinciefonds en de opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Wij brengen deze ontwikkelingen in relatie tot het rijksbeleid en geven onze visie op toekomstige ontwikkelingsscenario's.

Tevens leggen wij aan Provinciale Staten een aantal beleidskeuzes voor die wij willen opnemen in de begroting 2015 en de meerjarenraming 2015-2018.

3 Trends en ontwikkelingen

In IPO-verband loopt al enige tijd een discussie (KOMPAS 2020) over het toekomstig profiel van de provincies. Het College van GS wil daar een bijdrage aan leveren. Daarom heeft het College in enkele themabijeenkomsten aandacht besteed aan een aantal trends en ontwikkelingen, zowel bestuurlijk als maatschappelijk, die van invloed kunnen zijn op dat toekomstige profiel en dus ook op het takenpakket van de provincie. En welke kansen deze trends en ontwikkelingen de komende jaren bieden. Gedacht kan worden aan de verdergaande Europese samenwerking, de voortgaande opschaling van gemeenten, de decentralisatie van taken naar gemeenten en provincies, de (gelukkig) weer voorzichtig aantrekkende economie, verduurzaming, de veranderende woonbehoefte, de toenemende leegstand van kantoren, de ontwikkelingen in het landelijk gebied en de demografische veranderingen in de komende 20 jaar.

Na enige jaren van bijna volledige stilstand in de bouw- en woningmarkt in Noord-Holland, komen de eerste signalen binnen dat er weer woningen gebouwd en verkocht worden. De recent gepubliceerde verkoopcijfers geven aan dat in de regio Amsterdam en Haarlem er sprake zou zijn van een lichte stijging. De woonbehoefte in het zuidelijk deel van Noord-Holland is en blijft immers groot. Het provinciaal beleid is erop gericht om de woningbehoefte zoveel mogelijk binnenstedelijk te doen plaatsvinden en niet in buiten bestaand bebouwd gebied. De fysieke ruimte om de woningbehoefte tot circa 2040 (circa 200.000 woningen voor het zuidelijk deel van onze provincie) binnenstedelijk op te vangen is nagenoeg aanwezig. Wel zal er inspanning gepleegd moeten worden om de gewenste woonmilieus op de juiste plek te creëren. De provincie heeft sturingsmogelijkheden zoals het toepassen van de ladder van duurzame stedelijke ontwikkeling, het aantonen van nut en noodzaak. De provincie heeft een decentrale verantwoordelijkheid (SVIR) en maakt in de betreffende Regionale Actie Programma's (RAPS) hiertoe kwalitatieve en kwantitatieve afspraken. Het eventueel positieve effect van de aantrekkende woningmarkt op de provinciale financiën is nog niet te voorspellen en daarom in deze kaderbrief niet meegenomen.

Het thema 'Demografische veranderingen' is reeds door het College van GS geagendeerd. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een studierapport dat nog dit voorjaar onderwerp zal zijn van een door het College georganiseerde bijeenkomst voor gemeentebestuurders en andere stakeholders, en waarop diverse deskundigen hun licht zullen laten schijnen als het gaat om de problematiek van krimp enerzijds en groei anderzijds.

Andere onderwerpen die zich voor een dergelijke aanpak lenen en door het College opgepakt zullen worden, lichten we hieronder verder toe.

1. Omgevingswet 2018

Naar verwachting zal de nieuwe Omgevingswet in 2018 in werking treden. De wet sluit aan op de decentralisatie van de meeste taken op het gebied van RO etc. naar met name de provincies en deels de gemeenten. De contouren van de wet zijn inmiddels redelijk duidelijk, maar wat de provincie er precies mee kan en op welke wijze de provinciale visie het beste kan worden vormgegeven is nog de vraag. Daarbij komt dat de huidige Structuurvisie, vastgesteld door PS in 2010, de volgende bestuursperiode naar verwachting zal moeten worden herzien, zeker gelet op de gevolgen van de huidige financieel-economische ontwikkelingen in relatie tot een ingrijpend ander ruimtegebruik dan in 2010 ingeschat kon worden. Denk daarbij zowel aan bedrijfsterreinen, nieuwe grote bouwlocaties die voorlopig de ijskast in gaan, en de te verwachten demografische ontwikkelingen na 2020. Daarnaast doen zich op grote schaal transformatievraagstukken voor. Er is in toenemende mate sprake van leegstand van kantoren,

winkels, bedrijfsterreinen, kerken, verpleeghuizen en dergelijke. De demografische en maatschappelijke ontwikkeling leidt tot een andere behoefte aan locaties voor wonen, werken en recreëren. De opgave is groot, het gaat om vele miljoenen vierkante meters. Daarbij doet de vraag zich voor of het huidig ruimtelijk instrumentarium voldoende en adequate middelen omvat om deze problematiek aan te kunnen pakken. Wat is nodig? Door vele betrokkenen zijn al suggesties gedaan, van statiegeld tot sloopregelingen, van fondsvorming tot hergebruik. En wat betekent deze ontwikkeling voor NH in 2025?

Het College zal in beeld brengen welke mogelijkheden de Omgevingswet biedt, en hoe dat zich verhoudt tot de hierboven geschetste maatschappelijke opgave. Daarbij zal ook gekeken worden naar de vraag of het wenselijk en/of noodzakelijk is om de Structuurvisie, het Milieubeleidsplan, het Waterplan en het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan samen te voegen in één Omgevingsplan.

2. Verduurzaming (provinciale) infrastructuur

De komende jaren zal het in stand houden van de gerealiseerde en lopende omvangrijke investeringen in de provinciale infrastructuur centraal staan. Deze nemen nu al een belangrijk aandeel in van de provinciale begroting. Daarom wil het College een verkenning uitvoeren naar 'verduurzaming'. Enerzijds sluit dit aan op de ondertekende 'green deal' in de Grond-, Weg en Waterbouwsector (GWW), anderzijds moet onderzocht worden op welke wijze de infrastructuur langer mee kan gaan of levensduurverlenging mogelijk is. De achterliggende gedachte moet zijn om zo goed mogelijk om te gaan met de beschikbare investeringen en middelen en het leveren van een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de maatschappij. Diverse onderwerpen komen daarbij aan de orde: energieopwekking (zonne-energie), vormgeving, levensduurverlenging, combineren van functionaliteiten ("biobased" en "recycling in situ"), verlichting etc. Er wordt ook onderzoek gedaan naar verdienmodellen voor het provinciaal areaal, zoals bijvoorbeeld 'Energie uit Asfalt'.

3. Slimme infrastructuur, data en informatie

Er zijn en komen nieuwe technologieën beschikbaar om de mobiliteit beter te faciliteren. De 'routekaart Beter Geïnformeerd op weg' beschrijft mogelijke transitiepaden. Auto's worden steeds slimmer en gaan zelf sturen en navigeren: van rijtaakondersteuning naar een volledig autonome auto, zo wordt voorspeld. Dat betekent ander verkeersmanagement en een andere rol voor de huidige verkeerscentrales. "Slimme infrastructuur" communiceert via de autonome auto (coöperatieve systemen). De intelligente auto levert zelf informatie over de situatie op de weg en de alternatieve routes, bijna real time informatie over incidenten, filevorming, maar ook over de staat van de weg of plotselinge wijzigingen in het weer. De vraag is hoe transitiepaden er uitzien en welke rol de overheid en haar verkeersmanagement en centrales moeten gaan spelen. Zo vereist een taakverdeling tussen markt en overheid (respectievelijk bijvoorbeeld voorzien in informatie en kunnen ingrijpen bij calamiteiten) een ander inrichting van de infrastructuur en verkeersmanagementsystemen, ook als het gaat om toekomstige samenwerking tussen wegbeheerders in het licht van deze technologische ontwikkeling. In de gevraagde verkenning zal duidelijk moeten worden hoe dit er dan uit moet gaan zien rond 2020-2025. Het ligt voor de hand de verkenning gezamenlijk met ketenpartners uit te voeren.

4. Identiteit kustplaatsen

De kust van Noord-Holland behoort tot de mooiste van Europa. De combinatie van brede zandstranden en de prachtige natuur in de duinen maken de kust zeker in de zomerperiode tot een van de belangrijkste recreatief-toeristische gebieden van Nederland. Het College wil de economische concurrentiepositie van de kustplaatsen versterken en streeft naar differentiatie, diversiteit en kwaliteitsverbetering langs de kust. Samen met de gemeente en andere stakeholders

zal de identiteit van een plaats worden vastgesteld op basis van een economisch-toeristisch perspectief. Deze identiteit dient als basis voor ontwikkelingen om het toeristisch en recreatieve profiel van de plaats te versterken. Om de concurrentiepositie daadwerkelijk te versterken is een investeringsstrategie nodig die de vastgestelde profielen duurzaam kan borgen.

5. Cultuur en cultuurhistorie als economische drager

De bezuinigingen van de afgelopen jaren op cultuur en cultuurhistorie roepen de vraag op of deze onderwerpen, in de breedste zin, en met nieuwe verdienmodellen niet veel minder afhankelijk zouden kunnen worden van subsidies van rijk, provincie en gemeenten en of er mogelijkheden bestaan om (grotendeels) op eigen benen te staan. Met de totstandkoming van het Huis van Hilde in Castricum, gereed begin 2015, ontstaan er nieuwe mogelijkheden en wellicht nieuwe combinaties die ook financieel tot meer onafhankelijkheid kunnen leiden. Het College zal zich daarbij richten op verdienmodellen voor de komende 5 tot 10 jaar teneinde Cultuur en Cultuurhistorie meer op eigen benen te helpen en zich zo mogelijk ook te ontwikkelen tot economische activiteit.

6. De ontwikkeling van Schiphol

De voordelen van Schiphol zijn duidelijk, net als de nadelen overigens. Schiphol is een van de weinige economische motoren in het noordelijk deel van de Randstad die de afgelopen jaren gegroeid is, en naar verwachting zal blijven groeien, zowel voor wat betreft de werkgelegenheid en de economische ontwikkelingen als het ruimtegebruik en de belasting van de omgeving. Tegelijkertijd neemt de maatschappelijke weerstand niet of nauwelijks af en misschien wel eerder weer toe. Voor de korte en middellange termijn is in het kader van de Tafel van Alders met de meest betrokken partijen overeenstemming bereikt over de groei tot circa 510.000 vliegbewegingen. Daarbij doet de vraag zich voor hoe we de voordelen van een verdere ontwikkeling van Schiphol het beste vorm kunnen geven zonder dat de nadelen ook toenemen en, liever nog, hoe de huidige nadelen verminderd kunnen worden. Welke mechanismen en ontwikkelingen stuiten op welke weerstand en welke groei blijft gewenst in relatie tot de groei van de werkgelegenheid, mobiliteit, overige vormen van ruimtegebruik en bijvoorbeeld geluid.

7. Een provinciaal bedrijf voor duurzame energie

Ooit had de provincie 2 bedrijven PEN en PWN. PWN zal een provinciaal bedrijf blijven zolang drinkwatervoorziening als een nutsfunctie beschouwd wordt. Het provinciaal elektriciteitsbedrijf (PEN) is eind vorige eeuw verkocht en opgegaan in NUON waarvan de aandelen in 2009 zijn verkocht. Duurzame energie ontwikkelt zich in relatie tot bijvoorbeeld de reductie van de uitstoot van CO₂ onvoldoende. En zonder subsidie komt er te weinig van de grond, en in een te laag tempo. Duurzame energie zou zo snel mogelijk op eigen benen moeten kunnen staan, en onafhankelijk van subsidie een marktpositie moeten krijgen. Het College gaat daarom werken aan een MKBA/Businessmodel om de voor- en nadelen van een nieuw op te richten provinciaal bedrijf in 2016 in kaart te brengen.

8. Regionaal havenbedrijf in het NZKG-gebied

Zoals onlangs ook aan PS is gemeld, ligt er een vraag bij het College of en zo ja hoe en in welke mate de provincie bereid is te participeren in het verzelfstandigde Havenbedrijf Amsterdam. Die vraag is momenteel in behandeling en er wordt daarvoor een business case opgesteld. Nu de Visie NZKG is vastgesteld, die een perspectief is voor de ontwikkeling van het havengebied binnen bepaalde randvoorwaarden, is het tijd om te kijken op welke wijze het maatschappelijk en bestuurlijke draagvlak voor de gewenste ontwikkeling versterkt kan worden en daarnaast de concurrentiekracht van het gebied uitgebouwd kan worden. Voorts is het van belang dat de

gewenste herstructurering in het gebied doorgang vindt. Reeds eerder is geconstateerd dat de ontwikkeling van en in het NZKG een breed draagvlak heeft.

9. Bestuurskracht

In de toekomst zal het aantal gemeenten in de provincie verder afnemen. Wat betekent dat voor de bestuurskracht, de betrokkenheid van de inwoners, de democratische legitimiteit en de rol van de provincie? En wat betekent dat voor het ruimtelijk en economisch beleid van de provincie? Welke taken heeft de provincie overgedragen aan deze gemeenten? En welke taken heeft de provincie er bij gekregen?

Het College is van plan om de komende tijd aandacht te besteden aan deze ontwikkelingen die steeds sneller lijken te gaan. En wat de betekenis is voor onze taken, ons toezicht en de manier waarop we ons takenpakket ontwikkelen en uitvoeren.

10. Van EHS naar Biodiversiteit

Het natuurbeleid van de provincie richtte zich de afgelopen decennia vooral op de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) inclusief de Natura 2000-gebieden. In de Agenda Groen is het hoofddoel van het natuurbeleid echter breder geformuleerd dan de EHS, namelijk het behoud en herstel van de biodiversiteit. De huidige benadering van biodiversiteit, de variatie van soorten en hun leefgebieden, gaat uit van de bescherming hiervan binnen nauwkeurig als EHS begrensde gebied in Noord-Holland (ca. 20%).

Maar biodiversiteit kan veel verder strekken dan louter het behoud van soorten, vanuit hun "intrinsieke waarde". Biodiversiteit voorziet de samenleving namelijk van een brede waaier van "ecosysteemdiensten" waar de mens onmogelijk zonder kan, zoals voedsel, schoon water, schone lucht, gewasbestuiving, natuurlijke plaagbestrijding, bescherming tegen overstromingen, recreatiemogelijkheden, een bijdrage aan de gezondheidszorg, een aantrekkelijk vestigingsmilieu etc. Deze aanmerkelijk bredere betekenis van biodiversiteit voor andere sectoren manifesteert zich vooral ook buiten de EHS. Het huidige natuurbeleid laat, misschien juist door de sterke focus op de EHS, in het overgrote deel van de provincie (80%) kansen liggen, zowel voor de natuur als voor andere sectoren.

Het College zal daarom de voorwaarden in kaart brengen waaraan op basis van een samenhangende ecologische, maatschappelijke en economische visie moet zijn voldaan om de biodiversiteit in onze provincie te bevorderen.

11. Vernieuwing Europees landbouwbeleid

In 2015 zullen verschillende onderdelen van het Europees landbouwbeleid veranderen. Waarschijnlijk heeft de afschaffing van de melkquota voor de melkveehouderij het grootste effect voor het landelijk gebied in NH, in de gebieden waar de melkveehouderij in NH een dominante positie heeft. De melkveehouderij speelt een belangrijke rol bij het beheer van (agrarische) natuur. Als gevolg van de afschaffing van de melkquota zal het effect niet alleen zijn dat de schaalvergroting doorgaat, maar er zal ook een zekere intensivering van het grondgebruik plaatsvinden. Er is immers een mesttekort in NH, geen overschot, en intensivering vergroot de productiecapaciteit en verlaagt de kosten per kg melk. Bovendien is de verwachting dat de zuivelprijzen stijgen. Ook zullen de hectare toeslagen veranderen. Deze worden meer grondgebonden (per hectare). Het gaat vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid nu al, maar nog meer in de toekomst, ook om water (KRW). De ontwikkelingsruimte voor de landbouw wordt in de toekomst bepaald door de mestwetgeving, ammoniak en water (kwaliteit/kwantiteit). GLB veranderingen zullen de trend van schaalvergroting versnellen, maar die trend is EU breed al ingezet. Dit zal ook effect hebben voor de andere, in oppervlakte, grote sector in NH, de

akkerbouw en vollegrondsgroenteteelt. Sectoren als intensieve veehouderij (varkens, kippen e.d.) komen in NH nauwelijks voor. En sectoren als de zaadveredeling, de vollegrondsgroenteteelt e.d. hebben geen marktordening vanuit Brussel. De komende tijd zullen wij met name de mogelijke effecten op (het beheer van) natuur- en landschap, waterkwaliteit en kwantiteit in beeld brengen, alsmede de kansen voor verduurzaming en gevolgen voor de concurrentiekracht van de land- en tuinbouw in Noord-Holland.

12. Metropoolvorming en Metropolitain landschap

Het belang van metropolen neemt enorm toe, gestimuleerd door 'regionalisering' van het lokale bestuur. Het vinden van een juiste verhouding tussen PNH en Groot-Amsterdam is nu al moeilijk, maar zal de komende jaren alleen maar lastiger worden. Op mondiaal niveau gaat de economische concurrentie meer en meer tussen stedelijke regio's in plaats van tussen landen. Stedelijke regio's met een mix aan functies en voorzieningen, ondersteund door een goed werkend vervoersysteem over weg, spoor en water, scoren wereldwijd goed. De Randstad is zo'n regio en functioneert als een economische motor voor Nederland.

Momenteel dreigt de Randstad in de mondiale ranglijsten weg te zakken. Om de economische concurrentiekracht van deze regio te versterken is het nodig de optimale mix te bepalen van functies en voorzieningen binnen de kaders die behoeften, geld, ruimte en hinderacceptatie ons bieden. Hiervoor is bovendien betere samenwerking tussen overheden nodig. De provincie kan als middenbestuur de noodzakelijke verbanden leggen met de omliggende regio's en kan hier een leidende rol in spelen. In het bijzonder gaat het binnen Noord-Holland om maatwerk rond economische dragers als Schiphol en het Noordzeekanaalgebied.

Het metropolitain landschap is een verzamelnaam voor de MRA-landschappen die stad en land met elkaar verbinden. De diversiteit en kwaliteit draagt niet alleen in belangrijke mate bij aan de ruimtelijke kwaliteit in de MRA, maar zeker ook in het aantrekkelijke woon- en werkklimaat in de overgang stad/ land. Een onderdeel van de bestuurlijke strategie is het versterken van de economische concurrentiekracht in de MRA. Daarom zal het College een agenda voor het metropolitain landschap opstellen. Onderdeel van die agenda is de versterking van maatschappelijke betrokkenheid bij het beheer van recreatieschappen, parken e.d.

Wat is meest passende bestuursvorm, gericht op financiële verevening en kansen voor ondernemers? Welke nieuwe verdienmodellen kunnen er ontwikkeld worden en is één kaart of toegangsbewijs wenselijk en mogelijk?

De komende tijd zal het College Provinciale Staten regelmatig informeren over een meer concrete uitwerking en voortgang van deze thema's en onderwerpen.

4 Macro-economische en landelijke ontwikkeling

4.1 Inleiding

In deze kaderbrief 2015 hebben wij gezien, of de macro-economische en landelijke ontwikkelingen aanleiding geven ons financiële beleid, zoals dat in voorgaande kaderbrieven is beschreven, bij te stellen.

4.2 Macro-economische vooruitzichten

Op basis van de CPB-prognoses van maart is er sprake van een voorzichtig economisch herstel. Begin mei meldt de Europese commissie in haar “Spring forecast” dat Nederland beduidend onder de begrotingsnorm van 3% uit komt en dat de groei aantrekt. Het ministerie van Financiën stelt dat de economische crisis voorbij is. Desondanks is er bij de vaststelling van de kaderbrief nog geen enorm positief beeld. Het herstel van de werkgelegenheid duurt gewoon langer. Het college ziet daarmee op dit moment nog geen aanleiding om het huidige scenario “behoedzaam provinciaal financieel beleid” bij te stellen.

CPB-prognoses

Er is sprake van een voorzichtig economisch herstel in Nederland. Na een beperkte economische groei van 0,1 procent in het derde kwartaal van 2013 en 0,7 procent in het vierde kwartaal van 2013 zet dit zich volgens de CPB-prognoses voort in de jaren 2014 en 2015 met respectievelijk 0,75 procent en 1,25 procent. Deze verwachte groei in 2014 en 2015 komt vooral voort uit de bedrijfsinvesteringen en de uitvoer die aantrekt door een enigszins herstellende wereldhandel. Voor 2015 rekent het CPB op een groei van de consumptieve bestedingen met een half procent. Voor dit jaar voorziet het Planbureau nog een krimp van 0,25 procent. De inflatie bedraagt zowel dit jaar als volgend jaar 1,5 procent.

De werkloosheid loopt dit jaar nog op tot 650.000 personen, maar daalt volgend jaar licht als gevolg van een stijgende werkgelegenheid. Dat maakt het CPB bekend in het Centraal Economisch Plan 2014. Ook zijn er risico's, zoals de invloed van de onrust in Oekraïne op de wereldhandel. Duidelijk is ook dat een tekort van 3 procent geen eindstation is. Landelijk elk jaar ruim 12 miljard meer uitgeven dan er binnenkomt, is immers niet houdbaar. Op basis van de huidige cijfers zijn volgens het kabinet geen extra bezuinigingen nodig. Het pad richting herstel van de overheidsfinanciën is ingezet. Het bestrijden van werkloosheid blijft landelijke topprioriteit.

4.3 Landelijke wetgeving

4.3.1 Fusie Noordvleugelprovincie

Op 14 december 2012 gaf de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het startsein voor de voorbereiding van de samenvoeging van de provincies Flevoland, Utrecht en Noord-Holland. Enkele dagen voordat de voorbereidende fase van de samenvoeging van Flevoland, Utrecht en Noord-Holland aanving, kondigde hij aan spoedig te starten met de samenvoegingsprocedure om te komen tot opschaling in de Noordvleugel van de Randstad.

De minister heeft op 17 juni 2013 zijn herindelingsontwerp voor de voorgenomen fusie in concept toegezonden aan de betreffende provincies en startte daarmee de fase van de terinzagelegging. Daarnaast heeft de minister van BZK aan de bureaus Decisio / Andersson

Elffers Felix opdracht gegeven om te onderzoeken in hoeverre een fusie van de provincies Flevoland, Utrecht en Noord-Holland kan leiden tot kostenbesparingen en kwaliteitsvoordelen. In onze zienswijze die daar op volgde hebben wij specifiek aandacht besteed aan het beoordelen van het business case-onderzoek.

In de zienswijze op het herindelingsontwerp en de second-opinion op de business case, is met argumenten verwoord dat de minister er vooralsnog niet in is geslaagd om de noodzaak van een opschaling te onderbouwen en dat een consistente visie op de positie en de rol van die nieuwe provincie binnen ons openbaar bestuur ontbreekt. Wij hebben ook aangegeven dat ons inziens de provincie 'nieuwe stijl' toegerust moet worden met een consistent geheel van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Na deze fase van ter inzage legging is door de minister aan de drie provincies gevraagd mee te denken over de invulling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor de provincie 'nieuwe stijl'. Bovendien is de Commissaris van de Koning, uit hoofde van zijn functie als Rijksheer, gevraagd na te denken over een geëigend takenpakket voor de nieuwe provincie. Dat heeft geleid tot een uitgewerkt voorstel. Vorige maand is door het Rijk een definitief eindvoorstel neergelegd als tegenbod op ons voorstel. Op basis van dit voorstel kon geconcludeerd worden dat het aan de kant van het Rijk ontbreekt aan de bereidheid tot overdracht van bevoegdheden aan de nieuwe provincie en daarmee de inspanning om de nieuwe Noordvleugelprovincie steviger te positioneren. De drie provincies hebben dan ook in een gezamenlijke verklaring aangegeven niet met de voorstellen te kunnen instemmen en hebben hun verdere medewerking aan de plannen gestopt.

4.3.2 Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof)

Door de kredietcrisis en de daaropvolgende recessie ontstond de noodzaak om harder in te zetten op houdbare overheidsfinanciën. Daarom hebben de Eurolanden sinds 2010 verschillende aanvullende afspraken gemaakt.

De Eurolanden hebben in het zogenaamde 'six pack' afgesproken dat de eisen uit het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) verankerd worden in nationale wetgeving. De belangrijkste regels uit het SGP betreffen:

- Het EMU-saldo: het begrotingstekort mag niet groter zijn dan 3% van het bruto binnenlands product (hierna: bbp).
- De EMU-schuld: de overheidsschuld moet kleiner zijn dan 60% van het bbp, of voldoende snel dalen.
- Het structurele EMU-saldo: elk land heeft een 'Medium-Term Objective' (hierna: MTO). Dit is een landenspecifiek structureel saldo (EMU-saldo gecorrigeerd voor de conjunctuur) dat op middellange termijn gerealiseerd moet worden. Het MTO voor Nederland is een structureel saldo tussen -0,5% en +0,5% van het bbp.

In het SGP is ook bepaald wat er gebeurt wanneer een land de tekortgrens van 3% overschrijdt. In dat geval kan de Europese Commissie een zogenaamde buitensporige tekortprocedure inzetten. Het betreffende land dient dan een verbeterplan op te stellen waaruit blijkt hoe en op welke termijn het tekort wordt teruggebracht. Als het verbeterplan of de uitvoering ervan onvoldoende wordt bevonden, kan de Commissie een financiële sanctie opleggen.

De decentrale overheden zijn voortaan via de nationale wet gebonden aan de doelstellingen van het pact. In Nederland zorgt de Wet Houdbare overheidsfinanciën (hierna: wet HOF) voor deze wettelijke verankering. In het bestuurlijk overleg tussen de ministers van Financiën en Binnenlandse Zaken met VNG, IPO en UvW van 18 januari 2013 is een financieel akkoord bereikt waarbij de ambitie en de tekortnorm voor de decentrale overheden voor de jaren 2014 t/m 2017

zijn vastgesteld. De wettelijke tekortnorm voor de jaren 2013 t/m 2015 bedraagt 0,5 procent bbp. In 2016 en 2017 is de tekortnorm respectievelijk 0,4 procent bbp en 0,3 procent bbp, en eind 2015 volgt een evaluatie, aan de hand waarvan wordt bezien of de beoogde norm voor de jaren 2016 en 2017 verantwoord en mogelijk is.

Inmiddels heeft de Tweede Kamer op 23 april 2013 de wet HOF aangenomen; op 10 december 2013 volgde de Eerste Kamer.

Er is sprake van een macronorm voor het EMU-saldo die in principe niet onderverdeeld wordt in een (micro)norm per individuele overheid. De referentiewaarde geeft dus alleen een richtsnoer voor het EMU-saldo. Pas als de macronorm van alle decentrale overheden samen wordt overschreden, kan dit aanleiding zijn voor extra maatregelen om de (dreigende) overschrijding van de macronorm terug te dringen.

Voor de huidige kabinetsperiode is afgesproken dat geen sancties zullen worden toegepast indien niet wordt voldaan aan de norm. Het bestuurlijk overleg tussen rijk en decentrale overheden dient echter een meerjarig zicht op het voldoen aan de EMU-norm op te leveren. Het sanctie-instrument wordt het ultimatum remedium voor die situatie waar de norm wordt overschreden en komt pas in beeld nadat op alle cruciale momenten bestuurlijk overleg is gevoerd.

In de afgelopen jaren is gebleken dat de ramingen en realisatiecijfers van het EMU-saldo van de individuele decentrale overheden fors van elkaar verschillen. Dit is voor het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) van mei 2013 aanleiding geweest een onderzoek in te stellen naar de opties voor verbetering van kwaliteit van de ramingen en realisatiecijfers van het EMU-saldo, teneinde het EMU-saldo van decentrale overheden beter te beheersen middels goede ramingen en monitoring. In het rapport *“Beheersing EMU-saldo decentrale overheden”* van het Ministerie van Financien zijn een aantal oplossingsrichtingen geïnventariseerd. In IPO-verband wordt de mogelijkheid om het EMU-saldo onderdeel te laten uitmaken van de PenC-cyclus, specifiek in de verplichte paragrafen financiering of risicomangement en weerstandsvermogen, nader onderzocht.

Gezien de ontwikkelingen zijn in deze kaderbrief geen maatregelen opgenomen die tot doel hebben aan de norm van de wet Hof te voldoen. Dit betekent niet dat wij ons niet voorbereiden. Het zoeken naar oplossingen om in de toekomst te kunnen voldoen aan de eisen van de wet en gelijktijdig onze ambities waar te kunnen maken zetten wij voort.

4.3.3 Schatkistbankieren

Het wetsvoorstel “verplicht schatkistbankieren” is op 15 december 2013 van kracht geworden. De wet verplicht de provincie Noord-Holland (en alle andere decentrale overheden) om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Naar aanleiding van de Landsbanki affaire heeft Noord-Holland vanaf 2009 gekozen voor “vrijwillig schatkistbankieren”. Met de verplichting om bij het Rijk te gaan schatkistbankieren is het contract veranderd. Het gevolg is een aanzienlijk lagere rentevergoeding dan in de afgelopen jaren mogelijk was, waardoor Noord-Holland minder rentebaten ontvangt op tijdelijke overtollige liquide middelen.

Bij de invoering van het verplicht schatkistbankieren is het daarentegen mogelijk gemaakt om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Met dergelijke uitzettingen is een hogere rentevergoeding te verkrijgen dan via de schatkist. Gegeven de veilige kredietstatus van deze overheden is dit een optie die momenteel verder wordt uitgewerkt.

Op basis van deze ontwikkelingen is in eerdere kaderbrieven al besloten geen rekening meer te houden met renteopbrengsten vanwege het lage renteniveau. In deze kaderbrief hoeft daarom geen aanpassing meer plaats te vinden op basis van de consequenties van het verplicht schatkistbankieren.

4.4 Gevolgen voor de financiële positie van de provincie

De begrotingsmaatregelen van het Rijk leiden tot lagere overheidsbestedingen. Deze maatregelen treffen ook de financiële positie van de provincie. De grootste impact hebben deze begrotingsmaatregelen op de ontwikkeling van het provinciefonds. Daarnaast voorzien wij voor de opcenten motorrijtuigenbelasting de komende jaren een afname van de opbrengsten. Dit hangt samen met de verschuiving van zwaardere naar lichtere voertuigen.

Per 15 december 2013 is de invoering van het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Dit heeft gevolgen voor de verlaging van de rentevergoeding. In eerdere kaderbrieven is hier al rekening mee gehouden, waardoor het nu geen consequenties heeft voor het provinciaal financieel beleid.

De economische crisis heeft in de afgelopen jaren gezorgd voor een onzekere context van economisch zwaar weer en uit het lood geslagen overheidsfinanciën. Het is moeilijk om onder deze omstandigheden het behoud van een duurzaam financieel evenwicht te garanderen. Voor de komende jaren heeft het CPB een voorzichtig economisch herstel voorspeld. Desondanks is het ook vanaf 2015, en met name voor de langere termijn, een forse uitdaging om het behoud van de provinciale financiën te waarborgen. Ons college hecht aan een begroting die duurzaam financieel in evenwicht is en houdt daarom vast aan een robuust financieel beleid.

5 Begrotingsbeleid

Ons college hecht grote waarde aan een solide financieel beleid. De robuustheid en houdbaarheid van de provinciale financiën blijven een belangrijke uitdaging voor de komende periode. De in vorige kaderbrieven vastgestelde financiële beleidskaders blijven onverminderd van kracht. Daarom benoemen wij deze in dit hoofdstuk expliciet. Daarnaast gaan wij in op de wijze waarop wij willen omgaan met de in de begroting opgenomen taakstellingen.

5.1 Robuust begrotingsbeleid

Ons college van GS hecht aan een meerjarenbegroting die duurzaam financieel in evenwicht is. Dit is in lijn met de belangrijkste begrotingsregels die door het ministerie van Binnenlandse Zaken worden gehanteerd:

- Een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitend meerjarenperspectief;
- De risico's die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit;
- Realistisch geraamde uitgaven en inkomsten met een transparant onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten;
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Het realiseren van een sluitende begroting voor het begrotingsjaar en het meerjarenperspectief is op dit moment de belangrijkste doelstelling. Daartoe hebben wij, afgeleid van de begrotingsregels van het ministerie van Binnenlandse Zaken, een aantal voor de provincie specifieke uitgangspunten toegepast voor de financiële opzet van deze kaderbrief:

- a) Duurzaam financieel evenwicht.
- b) Structurele invulling van de taakstellingen voor 2015 en 2016 en een voorstel om te komen tot de invulling van de taakstellingen na 2016, zoals onder andere opgenomen in de jaarlijkse toezichtsbrief van het ministerie van BZK.¹
- c) Geen belastingverhoging.
- d) Voor indexering van budgetten is het accres van het provinciefonds leidend.
- e) Nieuw beleid alleen in overeenstemming met de beschikbare middelen.

De punten c) t/m e) zijn specifiek voor Noord-Holland en het college van GS stelt Provinciale Staten voor met deze uitgangspunten in te stemmen.

5.2 Invullen van taakstellende bezuinigingen uit voorgaande jaren

Opgenomen taakstellingen

In de meerjarenraming zijn in voorgaande jaren een aantal taakstellende bezuinigingen opgenomen om een structureel sluitend meerjarenperspectief te kunnen verwezenlijken.

¹ Invulling van de taakstellingen zijn in overeenstemming met de toetsingscriteria van het ministerie van BZK.

Huidige stand van de taakstellingen

Nog in te vullen taakstellingen	2015	2016	2017	2018 en verder
Structureel afbouwen Laddersplustaken (Tranche 2)	-1,0	-6,6	-6,6	-6,6
Extra structurele maatregelen Horizon 2020 (Tranche 3)	0,0	0,0	-6,0	-6,0
Bezuiniging Apparaatskosten	-5,5	-6,5	-8,0	-8,0
Te verwachten onderuitputting	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Totaal nog in te vullen stelposten	-7,0	-13,6	-21,1	-21,1

De taakstellingen betreffen:

- Een taakstellende bezuiniging “tranche 2” op het takenpakket van € 1 miljoen in 2015 en € 6,6 miljoen structureel vanaf 2016.
- Een taakstellende bezuiniging “tranche 3” door extra structurele maatregelen van € 6 miljoen structureel vanaf 2017.
- Een taakstellende bezuiniging herijken apparaatskosten oplopend van € 1,8 miljoen in 2014 (ingevuld) tot € 8 miljoen structureel vanaf 2017. Deze apparaatskostenbezuiniging is gekoppeld aan de bezuiniging op de taken, zoals opgenomen in tranche 2 en 3.
- Een restant taakstellende bezuiniging van 0,5 miljoen “te verwachten onderuitputting”.

Huidige stand van zaken taakstellingen

Voor de bezuiniging op programmabudgetten (tranche 2 en 3) zijn bestuurlijke keuzen nodig.

In het vierde kwartaal van 2013 is reeds een eerste aanzet gedaan om het proces om te komen tot de invulling van deze taakstellingen vorm te geven. Hiertoe is de perspectiefnota door het college vastgesteld en aan PS gezonden. In de perspectiefnota wordt een viertal hoofdscenario's geschetst. De keuze voor een scenario geeft richting aan de manier waarop de taakstellingen verder kunnen worden ingevuld.

Tijdens de behandeling van de nota in PS bleek dat er op dat moment in de tijd geen meerderheid in PS was te vinden voor de keuze van een van de vier scenario's.

Het college hecht, gelet op de toezichtsbrief van het ministerie van BZK, heel veel belang aan de invulling van de taakstellingen. In deze kaderbrief zijn daarom voorstellen daarvoor opgenomen.

De taakstellende bezuiniging op apparaatskosten ligt mede ten grondslag aan de opzet van de Houtskoolschetsen van de ambtelijke organisatie. Deze zijn realiseerbaar mits ook de beleidstaakstellingen worden ingevuld waardoor ruimte ontstaat voor krimp van de apparaatskosten. Momenteel houden de vakbonden vast aan een non-ontslag garantie, wat een beperkende factor kan zijn bij de realiseerbaarheid van de taakstelling.

Het restant taakstellende bezuiniging “te verwachten onderuitputting” zal worden ingevuld bij de zomernota/begroting op basis van de cijfers uit voorgaande jaren m.b.t. de onderuitputting van budgetten.

Oordeel van het ministerie van BZK over in de provinciale begroting opgenomen taakstellingen

Het ministerie van BZK vraagt in haar jaarlijkse toezichtsbrief aan Provinciale Staten (d.d. 18-02-2014) met betrekking tot het financieel toezicht op de begroting aandacht voor de invulling van bezuinigingsstelposten:

“B. Bezuinigingsmaatregelen/taakstellingen

Ten behoeve van de bepaling van de financiële positie worden alle in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen op hardheid en haalbaarheid beoordeeld. Hiermee wordt de realiteit van de ramingen bepaald en daarmee ook de realiteit van het structureel budgettaire saldo van de begroting. Wanneer in de begroting 2015 bezuinigingsmaatregelen of taakstellingen zijn opgenomen waaraan geen of onvoldoende invulling is gegeven, dan worden deze posten door mij in beginsel op de structurele budgettaire ruimte in mindering gebracht. Voor een positief oordeel is het noodzakelijk dat Provinciale Staten, als hoogste bestuursorgaan van de provincie, een uitspraak doet over de invulling.”

Het invullen van een taakstelling kan niet van de ene dag op de andere worden gerealiseerd door een eenvoudig besluit iets niet meer te doen. In alle gevallen, maar zeker wanneer het structurele subsidies betreft, moet daarmee zorgvuldig worden omgegaan en is het nodig dit vroegtijdig te communiceren.

In het kader van duurzaam financieel evenwicht en zorgvuldige besluitvorming heeft het college daarom voorstellen opgenomen voor de concrete invulling van de taakstellingen Tranche 2 en 3.

Invulling van de taakstellingen

Ten tijde van de perspectiefnota zijn budgetten geïdentificeerd, die aan te merken zijn als “Tranche 2 – Laddersplustaken” of “Tranche 3 – Horizon 2020 maatregelen”. Wij stellen nu voor deze lijst definitief vast te stellen en te beschouwen als te bezuinigen in het kader van de invulling van de taakstellingen. De complete lijst is opgenomen in bijlage 2. Daarbij zullen de budgetten in de kolom “Tranche 2 – Laddersplustaken” in principe ingezet worden voor de invulling van Tranche 2 en de budgetten in de kolom “Tranche 3 – Horizon 2020 maatregelen” voor de invulling van Tranche 3.

Het college stelt voor deze invulling van de taakstelling 1 jaar later te laten ingaan. Dit betekent € 6,6 miljoen afbouwen vanaf het jaar 2016 en oplopend naar een volledige afbouw van € 12,6 miljoen vanaf het jaar 2017. De invulling van de bezuinigingstaakstelling op de apparaatskosten volgt op de afbouw van taken en is in 2018 volledig ingevuld.

In onderstaande tabel is weergegeven op welke wijze de taakstelling hiermee wordt gerealiseerd.

Invulling van de taakstellingen	2015	2016	2017	2018 en verder
Structureel afbouwen Laddersplustaken (Tranche 2)	0,0	-6,6	-6,6	-6,6
Extra structurele maatregelen Horizon 2020 (Tranche 3)	0,0	0,0	-6,0	-6,0
Bezuiniging Apparaatskosten	0,0	-5,5	-6,5	-8,0
Te verwachten onderuitputting	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Totaal invulling taakstellingen	-0,5	-12,6	-19,6	-21,1

Door de invulling van de taakstelling 1 jaar later te laten ingaan blijft, zoals weergegeven in onderstaande tabel, voor de jaren 2015 tot en met 2018 een deel van de stelpost nog oningevuld over. Dit deel van de stelpost wordt, zoals in onderstaande tabel opgenomen, door een aantal begrotingsmaatregelen incidenteel gedekt.

Restant taakstellingen door invulling 1 jaar later	2015	2016	2017	2018 en verder
Restant Structureel afbouwen Laddersplustaken (Tranche 2)	-1,0	0,0	0,0	0,0
Restant Bezuiniging Apparaatskosten	-5,5	-1,0	-1,5	0,0
Totaal incidenteel te dekken	-6,5	-1,0	-1,5	0
Begrotingsmaatregelen incidentele dekking				
Vrijval uit stelpost macro-economische tegenvallers	2,0	1,0	1,5	0,0
Actualiseren van de storting in reserve Groen	4,5	0,0	0,0	0,0
Totaal incidenteel in te vullen taakstelling	6,5	1,0	1,5	0,0

Toelichting

In deze kaderbrief zijn de ramingen van de inkomsten op basis van het huidige scenario “behoedzaam provinciaal financieel beleid” structureel geactualiseerd. Hierdoor kan een deel van de stelpost macro-economische tegenvallers in de jaarschijven 2015-2017 vrijvallen.

Door een actualisering van het investeringsprogramma Groen is een wijziging van de stortingen in de reserve mogelijk. € 4,5 miljoen van de geplande storting in 2015 wordt een jaar eerder uitgevoerd en wordt in 2014 bij zomernota € 4,5 miljoen in de reserve Groen gestort. Hierdoor kan in 2015 € 4,5 miljoen vrijvallen en worden ingezet voor incidentele dekking. De eerdere storting in 2014 wordt bij zomernota 2014 incidenteel gedekt door € 2,5 miljoen te storten uit het rekeningresultaat 2013 en door de vrijval van € 2 miljoen uit de stelpost macro-economische tegenvallers jaarschijf 2014.

5.3 Geen belastingverhoging

Het wettelijk toegestane maximum aantal opcenten is per 1 januari 2014 verhoogd van 107,3 in 2013 naar 109,1. Met het huidige niveau van de opcenten komt de onbenutte belastingcapaciteit (in 2013 nog € 103,4 miljoen) voor 2014 uit op afgerond € 114 miljoen. Dit biedt een theoretische ruimte om de inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. Ons college stelt op dit moment voor een sluitende begroting niet te realiseren door de burgers van Noord-Holland extra te belasten. Het tarief van de opcenten wil het college derhalve ongewijzigd laten op 67,9 opcenten.

5.4 Accres van het provinciefonds leidend voor indexering

Het provinciefonds kent de komende jaren geen groei. De lagere uitgaven van het Rijk (Samen trap op, trap af) leiden zelfs tot een daling van de provinciefondsuitkering. Dit houdt tevens in dat Noord-Holland per saldo geen compensatie krijgt voor loon- en prijsstijgingen in 2015. Omdat de algemene dekkingsmiddelen door het hanteren van deze nullijn achter zullen blijven

bij eventuele loon- en prijsstijgingen, leidt het volgen van het uitgangspunt tot een nullijn voor indexeringen.

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen, zal wel indexering worden toegepast. Tevens worden de onderhoudsbudgetten met 1% en de apparaatskosten beperkt bijgesteld op grond van de vigerende afspraken. Voor het realiseren van deze indexeringen is er vooralsnog voldoende ruimte binnen de stelpost prijscompensatie.

5.5 Nieuw beleid in overeenstemming met beschikbare middelen

Robuust begrotingsbeleid vraagt om solide overwegingen voor het starten van nieuw beleid. In deze kaderbrief is beperkt nieuw beleid opgenomen, tot het maximum van de beschikbare middelen. Daarin hebben wij keuzen moeten maken. Wij leggen u in deze kaderbrief een aantal beleidsontwikkelingen voor, die van wezenlijk belang zijn voor het realiseren van de provinciale doelstellingen.

5.6 Begrotingsrechtmatigheid

De provincie Noord-Holland beschikt over verschillende reserves die gezamenlijk een aanzienlijk vermogen omvatten. Het is van belang dat op deze reserves een goede monitoring plaatsvindt en dat er duidelijke en transparante spelregels geformuleerd zijn, opdat het beschikbare vermogen optimaal aangewend kan worden.

Het storten en onttrekken aan reserves is een bevoegdheid van Provinciale Staten en is opgenomen in de begroting. In de praktijk ontstaan er echter situaties, waarin het bij de rekening niet gewenst is precies het begrote bedrag te storten of te onttrekken aan een reserve. Wij hanteren daarom de volgende beleidsregels voor stortingen in en onttrekkingen aan reserves en de afwijkingen van de geraamde bedragen.

Storting in reserves

In de jaarrekening doen we toevoegingen aan een reserve tot het bedrag dat via de begroting of begrotingswijzigingen door Provinciale Staten gedurende het begrotingsjaar is geaccordeerd. Daarnaast storten we bij de jaarrekening de eventueel nog niet geraamde bijdragen van derden voor projecten in de reserve waaruit de dekking van het project plaatsvindt.

Onttrekking aan reserves

In de jaarrekening verwerken we de onttrekkingen aan de reserve ter dekking van een project tot maximaal het bedrag dat voor dat project door Provinciale Staten beschikbaar is gesteld. Daarbij wijken we alleen af van de begrote jaarschijf als de totale meerjarige begrote lasten van het geaccordeerde project niet wijzigen.

Uiteraard blijft ons college van GS in de jaarrekening verantwoording afleggen over de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten, lasten, stortingen en onttrekkingen.

6 Financieel perspectief horizon 2022

De begroting en meerjarenbegroting 2015-2018 hebben betrekking op een periode van vier jaar. Inmiddels is het een goede gewoonte geworden bij de voorbereiding van de kaderbrief uitvoerig de budgettaire ontwikkelingen en trends in een langetermijnperspectief van acht jaar te verkennen.

De onzekerheid over het economisch herstel en de omvangrijke bezuinigingen die het rijk heeft ingezet om het begrotingstekort omlaag te brengen blijven de financiële positie van de provincie in meerjarig perspectief onder druk zetten. De inkomsten van de provincie lopen de komende jaren verder terug. De situatie is echter minder somber dan vorig jaar. Het CBS rapporteert een kleine groei van de economie en ook bij het rijk gaan zo hier en daar signalen op om de bezuinigingen iets te verlichten.

Onze ambitie en de noodzaak om krachtig te blijven investeren in een provincie waar mensen ook in de toekomst graag wonen, werken en recreëren, blijft. Het behouden en het versterken van ontwikkel- en investeringsvermogen op de terreinen van de kerntaken van de provincie - ruimtelijke ordening, wonen, natuur- en milieubeleid, water, verkeer, regionaal economisch beleid en cultureel erfgoed- speelt in deze langetermijnafweging een belangrijke rol. Daarnaast is er het belang om voldoende middelen ter beschikking te hebben voor het kwalitatief goed beheren en onderhouden van de bestaande kapitaalgoederen.

Ons college van GS heeft bij de voorbereiding van de kaderbrief 2015 naast de macro-economische consequenties ook de majeure beleidsontwikkelingen geïnventariseerd en betrokken. In het financieel kader 2015-2018 hebben wij de financiële consequenties van deze ontwikkelingen opgenomen.

Vorig jaar meldden wij dat uit onze horizonverkenning van de budgettaire ontwikkelingen in een perspectief van acht jaar blijkt dat er bij ongewijzigd beleid vanaf 2016 forse oplopende tekorten ontstaan door sterk dalende inkomsten en door stijgende kosten. De sterk dalende inkomsten worden voornamelijk veroorzaakt door meerdere kortingen op het provinciefonds en een toenemende afname van de opcentenopbrengst door een verschuiving van zwaardere naar lichtere voertuigen.

Aan de uitgavenkant is er een toename van kapitaallasten en van kosten voor het uitvoeren van beheer en onderhoud doordat wij rekening houden met een onverminderd krachtig investeringsniveau. Op grond van de provinciale investeringsagenda in de kerntaken groen en landelijk gebied, en verkeer en vervoer is er de komende jaren een verdere uitbreiding van te onderhouden en te vervangen kapitaalgoederen.

Voor het provinciale financiële beleid is het de uitdaging om op lange termijn de robuustheid van het provinciaal financieel kader te waarborgen. Bij het uitwerken van de vorige kaderbrief, 2014, heeft deze financiële uitdaging geleid tot grondige beleidsafwegingen om het op middellange termijn dreigende begrotingstekort te dichten en de houdbaarheid van de meerjarenraming te waarborgen.

In deze kaderbrief 2015 actualiseren wij het financieel kader 2015-2018. In de hierna volgende overzichten zullen wij eerst de autonome baten en lasten en hun effect op het financieel kader bezien en toelichten. Daarna wordt ingegaan op de financiële gevolgen van landelijk en vastgesteld provinciaal beleid. Rekening houdend met deze gevolgen worden maatregelen voorgesteld, om het duurzaam financieel evenwicht te waarborgen.

Nadat wij hebben vastgesteld, dat alle onvermijdelijke ontwikkelingen en financiële actualisaties van bestaand beleid kunnen worden ingepast en tot een duurzaam financieel evenwichtige begroting leiden, gaan wij in op een aantal wenselijke beleidsontwikkelingen. Deze worden inhoudelijk en financieel toegelicht. Daarbij betrekken wij het jaarrekeningresultaat, zoals dat naar verwachting voor de behandeling van deze kaderbrief in uw vergadering is vastgesteld.

Als laatste tenslotte gaan wij in op het door uw Staten gevraagde overzicht van nog niet geormeerde middelen in onze investeringsreserves.

6.1 Bijstellingen van autonome baten en lasten

A. Ontwikkeling van de opbrengst opcenten

Voor de opcenten voorzien wij de komende jaren een toenemende afname van opbrengsten. Dit is te verklaren door een verschuiving van zwaardere naar lichtere voertuigen. Tevens verwachten wij dat het totale volume in belaste voertuigen niet toe zal nemen.

B. Ontwikkeling van de uitkering uit het provinciefonds

Wij voorzien voor de komende jaren een daling van de uitkering uit het provinciefonds. De daling wordt voornamelijk verklaard door:

- Geplande bezuinigingen bij het Rijk waardoor volgens de systematiek van 'trap op, trap af' ook de uitkering uit het provinciefonds lager uit zal vallen;
- Een uitname uit het provinciefonds vanaf 2015 van de olopemde korting op het provinciefonds in verband met de vermindering van provincies.

C. Gevolgen van de vaststelling van de nota evaluatie reserves en voorzieningen 2014

Als gevolg van de evaluatie van de reserves is aan het licht gekomen, dat de reserve cofinanciering Waddenzee een einddatum kent van 31 december 2015. De structureel opgenomen stortingen komen daarom vanaf 2016 te vervallen.

6.1.1 Financieel beeld na bijstelling autonome baten en lasten

	2015	2016	2017	2018
Saldo perspectiefnota 2015-2022	0,0	1,8	3,8	4,1
Administratieve correcties jaarschijven	0,1	-0,4	0,2	0,4
Ontwikkeling autonome baten				
A. Opcenten MRB	-1,2	-1,2	-3,0	-4,8
B. Decembercirculaire Provinciefonds	-2,0	-5,2	-4,1	-5,4
Ontwikkeling lasten bestaand beleid				
C. Stoppen storting in reserve Cofinanciering Waddenzee op basis van nota reserves 2014	0,0	1,5	1,5	1,5
Subtotaal ontwikkelingen	-3,1	-5,3	-5,4	-8,3
Saldo MJR Begroting	-3,1	-3,5	-1,6	-4,2

6.2 Onvermijdelijke ontwikkelingen

6.2.1 Onvermijdelijke ontwikkelingen als gevolg van wetgeving

Onder het kopje onvermijdelijke ontwikkelingen zijn die ontwikkelingen opgenomen waarbij geen of zeer beperkt keuzes te maken zijn in de beleidsambities, aangezien het de financiële gevolgen van (nieuwe) wet- en regelgeving betreft.

A. Cao-afspraken vervroeging uitbetaling vakantiegeld

Medewerkers van provincies krijgen conform de cao-afspraken over het individueel keuzepakket in 2015 vervroegd vakantiegeld uitbetaald. Tot 2014 wordt in mei van ieder jaar het gespaarde vakantiegeld van juni van het vorige jaar t/m mei van het huidige jaar uitbetaald. Dit moment van uitbetalen wordt naar voren geschoven. Hierdoor moet eenmalig het vakantiegeld van 19 maanden worden uitbetaald, namelijk van juni 2014 tot en met december 2015. Hierdoor ontstaat een extra eenmalige last van 7 maanden vakantiegeld, circa € 3 mln. in 2015.

B. Onvermijdelijke investeringen in steunpunten

Sinds het openstellen van de provinciale (vaar)wegen maakt Provincie Noord-Holland, naast haar hoofdkantoor in Haarlem, ook gebruik van steunpunten. Het zijn strategisch en geografisch gekozen locaties van waaruit het vereiste dagelijks beheer aan de (vaar)wegen wordt uitgevoerd.

Om te kunnen voldoen aan de eisen zijn éénmalige investeringen in deze steunpunten vereist. Het betreft een aantal onvermijdelijke en een aantal wenselijke aanpassingen. De aanpassingen bij de steunpunten Vijfhuizen, Uitgeest en Midden Beemster zijn als onvermijdelijk benoemd omdat zij voortvloeien uit wettelijke aansprakelijkheden. Deze onvermijdelijke investeringen van in totaal € 3.465.000 worden geactiveerd en in 10 jaar afgeschreven.

Voor het steunpunt Uitgeest geldt dat er sprake is van een ARBO risico als gevolg van te beperkte manoeuvreerruimte voor vrachtwagens. Dit kan tot letsel leiden als gevolg van aanrijgevaar. Voor de overige onvermijdelijke aanpassingen geldt dat wanneer deze investeringen niet worden gedaan er een verhoogd operationeel risico ontstaat waardoor in een strenge winter een zouttekort ontstaat op locatie, met eventuele aansprakelijkheidsstellingen tot gevolg.

Wenselijke aanpassingen voor investeringen in steunpunten zijn verderop in deze kaderbrief toegelicht.

6.2.2 Financiële actualisaties op basis van door PS vastgesteld beleid

Onder dit kopje is een ontwikkeling ondergebracht, die afhankelijk is van ons eigen beleid en daarmee in zekere mate beïnvloedbaar. Echter, het vigerende door Provinciale Staten vastgestelde beleidskader (Nota kapitaalgoederen d.d. 31 januari 2011) schrijft een normsystematiek en kwaliteitsniveaus voor, waaraan wij moeten voldoen. Dit kader biedt daardoor geen keuzeruimte.

C. Actualisatie beheerkosten areaaluitbreiding

De kosten voor het vast onderhoud van de waterwolftunnel en het vast en variabel onderhoud van het Amstelaqueduct blijken hoger te zijn dan oorspronkelijk was geraamd. Voor het Amstelaqueduct betreft het een structurele aanpassing voor bijzondere deelobjecten (waterkerende voorziening en TTI, zoals camera's, slagbomen, VRI). Er is een extra jaarlijks budget van € 190.000 benodigd. Voor de Waterwolftunnel betreft het een incidentele aanpassing

voor het jaar 2015. Het vast onderhoud en beheer van TTI van de waterwolftunnel kost meer dan gepland. Het resultaat van contractering is hoger dan de raming. Daarom is in 2015 € 400.000 nodig. Medio 2015 worden nieuwe contracten aangegaan waarin de oorspronkelijke raming weer als doel is gesteld.

Wanneer het budget niet wordt opgehoogd kunnen de objecten niet op het juiste kwaliteitsniveau worden onderhouden, aangegane contracten (waterwolftunnel) niet worden gefinancierd, en komt de beschikbaarheid in het geding (toename storingen).

6.2.3 Financieel beeld na verwerking onvermijdelijke ontwikkelingen

Financieel kader Horizon 2022	2015	2016	2017	2018
Saldo MJR Begroting na verwerking autonome ontwikkelingen	-3,1	-3,5	-1,6	-4,2
Onvermijdelijk vastgesteld beleid				
A. Cao-akkoord 2012: Vervroeging uitbetaling vakantiegeld (onvermijdelijk)	-3,0	0,0	0,0	0,0
B. Onvermijdelijke investeringen in steunpunten	0,0	-0,1	-0,2	-0,3
C. Actualisatie beheerkosten areaaluitbreiding (onvermijdelijk)	-0,6	-0,2	-0,2	-0,2
Subtotaal onvermijdelijk vastgesteld beleid	-3,6	-0,3	-0,4	-0,5
Saldo MJR Begroting na verwerking onvermijdelijk vastgesteld beleid	-6,7	-3,7	-1,9	-4,6

6.3 Begrotingsmaatregelen

Maatregelen voor het oplossen van het tekort

Om het tekort dat ontstaat door het opnemen van onvermijdelijke ontwikkelingen in de begroting op te lossen is een aantal maatregelen nodig. Deze maatregelen leiden bij elkaar opgeteld tot een meerjarig sluitende, maar wel dalende, begroting tot het jaar 2022.

De dalende trend zet zicht voort na 2022 en wordt voornamelijk veroorzaakt door het investeringsniveau en het opraken van de reserves. Als gevolg van beide factoren ontstaan hogere kapitaallasten en een oplopend financieringstekort, waardoor wij rente moeten gaan betalen.

Om tot een sluitende meerjarenraming te komen, kunnen een aantal maatregelen worden ingezet.

Maatregel 1. Het inzetten van de stelpost macro-economische tegenvallers.

Een deel van het tekort is ontstaan door de daling van de uitkering uit het provinciefonds. De oorzaak hiervan ligt voor een deel in de bezuinigingen op de rijksbegroting. Dit rechtvaardigt het inzetten van de stelpost macro-economische tegenvallers. Wij zetten deze in voor € 3,6 mln. structureel.

Maatregel 2. Verlaging van de aan programmabudgetten toegerekende apparaatskosten vanwege dubbele dekking voor overhead.

Door het invoeren van kostprijssturing bij de directie B&U worden nu ook overheadkosten, zowel op directie- als concernniveau, toegerekend aan investeringsprojecten. Dat betekent dat deze

overheadkosten niet meer aan de programma's hoeven te worden toegerekend. Het is daarom mogelijk de programmakosten met structureel ongeveer € 2,8 miljoen te verlagen. Het aan investeringsprojecten toe te rekenen bedrag heeft uiteraard een relatie met het in de begroting opgenomen investeringsniveau. Wanneer zou worden besloten dit niveau te laten dalen, zullen deze overheadkosten ten dele weer ten laste van de programma's komen.

Maatregel 3. Dekking van incidentele onvermijdelijke kosten voor de cao-afspraken uit de incidentele middelen van het jaarrekeningresultaat.

Naar verwachting hebben uw Staten in de vergadering van 24 juni 2014 het positieve jaarrekeningresultaat vastgesteld op € 29,4 mln. en besloten het vrij besteedbare deel hiervan van € 19,1 mln. te betrekken bij de besprekingen van deze kaderbrief. Voorgesteld wordt om de € 3 mln. van dit resultaat in te zetten ter dekking van de cao-afspraken voor vervroeging van de uitbetaling van vakantiegeld. Na verwerking van dit voorstel en de incidentele dekking voor de invulling van de bezuinigingstaakstelling voor € 2,5 miljoen resteert nog € 13,6 mln. aan incidentele vrij besteedbare middelen uit het jaarrekeningresultaat 2013.

De vigerende afspraak in het coalitieakkoord is dat positieve jaarrekeningresultaten worden gebruikt voor vervroegde afschrijving. Omdat de afgelopen jaren al meer vervroegd is afgeschreven dan was voorzien bij het coalitieakkoord, stellen wij nu voor hiervan af te wijken en het jaarrekeningresultaat deels anders in te zetten.

Financieel kader Horizon 2022	2015	2016	2017	2018
Saldo MJR Begroting na verwerking onvermijdelijk vastgesteld beleid	-6,7	-3,7	-1,9	-4,6
Maatregel 1: Inzet stelpost macro-economische tegenvallers	3,6	3,6	3,6	3,6
Maatregel 2: Verlaging van doorbelaste apparaatskosten in de programma's	2,8	2,8	2,8	2,8
Maatregel 3: Dekking incidentele cao uit jaarrekeningresultaat	3,0	0,0	0,0	0,0
Saldo MJR Begroting na maatregelen 1, 2 en 3	2,8	2,7	4,5	1,8

6.4 Gewenste beleidsontwikkelingen

Naast de onvermijdelijke beleidsontwikkelingen zijn er nog een aantal beleidsontwikkelingen waarvoor het college van GS PS vraagt extra budget ter beschikking te stellen. Deze voorstellen zijn hieronder toegelicht. Tevens is een dekkingsvoorstel opgenomen.

D. Uitwerking motie ecologisch bermbeheer

Bij de kaderbrief 2014 is door PS het besluit genomen om het kwaliteitsniveau voor milieuaspecten (waaronder ecologisch bermbeheer) bij wegonderhoud te verlagen van het R+ niveau naar het R niveau. Met deze verlaging is een tegenstrijdigheid ontstaan met het door PS aangenomen initiatiefvoorstel "Geen bijzaak" en de Agenda Groen, waarin dat initiatiefvoorstel is verwerkt en een ambitie staat om het ecologisch bermbeheer uit te breiden. Vanwege deze strijdigheid is een heroverweging op de bezuiniging op bermbeheer noodzakelijk. Hier komt bij dat het klepelen van de provinciale bermen (de beheermethode die wordt toegepast op R niveau) leidt tot de vernietiging van habitats van verschillende soorten, waardoor ecologische bermen

voor meerdere jaren worden vernietigd. Dit staat op gespannen voet met de beschermingseisen die de Flora- en Faunawet stelt. Structureel is er € 1,2 mln. nodig om de bezuiniging ongedaan te maken.

E. Voorbereiding en uitvoering van het Waterplan 2016-2021

Het waterplan richt zich met name op waterveiligheid, waterkwaliteit en de zoetwatervoorziening. Met het waterplan willen we tevens uitvoering geven aan de Deltabeslissingen Zoetwater en Nieuwbouw & Herstructurering, en op een constructieve wijze voorsorteren op de Omgevingswet conform het bestuursakkoord water. Voor de voorbereiding van het Waterplan is voor 2015 een extra budget nodig voor onderzoek, raadpleging, inspraak en redactie. Vanaf 2016 is het benodigde bedrag structureel voor uitvoering van het waterbeleid. Het gaat hier vooral om maatregelen die het waterbewustzijn verhogen en het provinciaal beleid kracht bij zetten. Er is structureel een extra budget van € 0,3 mln. per jaar nodig.

F. Investing in efficiency en veiligheid steunpunten

Voor de steunpunten Hoofddorp, 't Schouw en Langebalk zijn investeringen wenselijk. Daarnaast kan door de aanschaf van een gladheidmanagementsysteem efficiënter zout gestrooid worden en is cameratoezicht een verbetering van de veiligheid. Deze gewenste investeringen van in totaal € 2.075.000 worden geactiveerd en in 10 jaar afgeschreven.

G. Uitvoering van het OV-knooppuntenbeleid

GS hebben het OV-knooppuntenbeleid in uitvoering genomen na de vaststelling van het beleidsdocument "Maak Plaats". De ophoging van het budget is bedoeld voor:

- Inzet instrumenten om ontwikkelingen op corridor- en op knooppuntniveau te stimuleren;
- Inzet communicatiemiddelen om beleid ov knooppunten uit te leggen en te implementeren op lokaal niveau;
- Inhuur gespecialiseerde kennis op het gebied van TOD (transit oriented development), in het bijzonder kennis om van beleid naar uitvoering te komen.

De activiteiten vloeien voort uit het collegebesluit over ov knooppunten van 8 oktober 2013 en liggen in lijn met de door PS vastgestelde Structuurvisie Noord-Holland. De extra lasten zijn geraamd op € 0,4 mln. per jaar (tot en met 2017).

H. Maatregelenpakket beleidskader verkeersmanagement

In het nog vast te stellen beleidskader Verkeersmanagement is "vlot en veilig door Noord-Holland" verder geoperationaliseerd. Om deze nieuwe doelen (6% betere doorstroming en 10% betere betrouwbaarheid) te realiseren is er structureel extra budget nodig voor het verkeerskundige beheer van de verkeerslichten. Alleen door optimale afstelling van de verkeerslichten kunnen de doelen worden bereikt. Op basis van het beleidskader is aangegeven dat het nodig is om elke drie jaar de werking van de verkeerslichten te analyseren en op basis van deze analyse eventueel de regeling van de verkeerslichten aan te passen. Structureel is er een extra budget van € 0,5 mln. per jaar nodig.

Financieel kader Horizon 2022	2015	2016	2017	2018
Saldo MJR Begroting na maatregelen 1 en 2	2,8	2,7	4,5	1,8
Inventarisatie overige beleidsambities				
D. Uitwerking motie Ecologisch bermbeheer	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
E. Voorbereiding en uitvoering van het Waterplan 2016-2021	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
F. Investering in efficiency en veiligheid steunpunten	0,0	-0,04	-0,1	-0,2
G. Uitvoering van het OV-knooppuntenbeleid	-0,4	-0,4	-0,4	0,0
H. Maatregelenpakket beleidskader verkeersmanagement	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Subtotaal overige beleidsambities	-2,4	-2,4	-2,5	-2,2
Saldo MJR Begroting na verwerking overige beleidsambities	0,4	0,3	2,0	-0,4

Met de inzet van de maatregelen en de invulling van de eerder opgenomen taakstellingen kan bij de begrotingsopmaak een sluitend meerjarenbeeld worden bereikt waarin alle onvermijdelijke en overige beleidsontwikkelingen kunnen worden gerealiseerd.

6.5 Incidentele beleidsontwikkelingen

Naast de onvermijdelijke en overige beleidsontwikkelingen zijn er ook nog incidentele beleidsontwikkelingen waarvoor het college PS vraagt om deze uit het vrij besteedbare deel van het positieve jaarrekeningresultaat te dekken. Deze voorstellen zijn hieronder toegelicht.

I. Bijdrage aan Ambitie-agenda Afsluitdijk

De Afsluitdijk is een icoon op het gebied van waterbouw en zal door Rijkswaterstaat in de komende jaren versterkt worden, inclusief een grootschalige renovatie van de sluisen. De regio grijpt deze gelegenheid aan om de Afsluitdijk ook een icoon en toonbeeld te laten worden van duurzaamheid en daarnaast een impuls te geven aan de maatschappelijke en economische ontwikkeling in dit noordelijke deel van Nederland. Daartoe is in december 2011 de Ambitie-agenda Afsluitdijk getekend door de regionale partners: provincies Noord-Holland en Friesland en de gemeenten Hollands Kroon, Harlingen en Sudwest Fryslân. De Ambitie-agenda omvat projecten op het snijvlak van Water, duurzame energie, economie en natuur en met een etalagefunctie van internationaal formaat.

Voor twee ambities, de ruimtelijke inrichting rondom het Vlietermonument en de vismigratierivier bij de Afsluitdijk, is geen dekking voorzien in de reeds bestaande budgetten.

Het Vlietermonument vraagt om onderhoud. Een van de ambities is een integraal herontwerp van de omgeving en een opknapbeurt van het Monument om de kracht van de plek te herstellen en voor hogere bezoekersvolumes te zorgen. Het opknappen van het Monument kan mogelijk gedekt worden uit het naar de provincie gedecentraliseerd budget voor Rijksmonumenten. Het opknappen van de omgeving past daar niet binnen en is geraamd op € 1,5 mln.

Een zogenaamde vismigratierivier bij de Afsluitdijk zal de Waddenzee en het IJsselmeer weer met elkaar verbinden. Deze innovatieve maatregel – die niet eerder op deze schaal is uitgevoerd en waarmee de Nederlandse waterbouw zich op de kaart zet - biedt een doorgang voor trekvis, waardoor maatregelen stroomopwaarts in Europa echt effectief worden. Door deze maatregel neemt de visstand in soorten en aantallen toe. Hiervan profiteren veel vogelsoorten waarvan de levenskansen volgens Natura 2000 moeten worden verbeterd. Ook de Kaderrichtlijn Water (KRW) van Rijkswaterstaat vergt een vispassage tussen het IJsselmeer en de Waddenzee.

Het totaalbedrag wordt geraamd op € 55 mln en zal via cofinanciering tot stand gebracht worden. Bijdragen zijn voorzien vanuit het rijk, het Waddenfonds, Europa en € 5 mln. cofinanciering van de provincies Friesland en Noord-Holland (ieder € 2,5 mln). Van PNH wordt een bijdrage gevraagd van € 2,5 mln. Een 0,5 mln daarvan gaat via een aanvraag voor de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds. Voor de resterende € 2 mln wordt via deze Kaderbrief dekking gezocht.

J. Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij

Van 2014 tot 2020 loopt de nieuwe Europese fondsenperiode. Om gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden in deze nieuwe Europese fondsenperiode stellen wij voor om een storting te doen in de reserve Europese Cofinanciering. De financiering wordt ingezet voor het realiseren van provinciaal beleid voor onder andere landbouw en visserij, en water, economie en innovatie (agenda Landbouw en Visserij, Agenda Economie). De doelen zijn duurzamere productie en verbetering van de concurrentiepositie van de landbouw en visserij door investeringen in innovaties (samenwerking en techniek) en structuurverbetering (verkaveling, energie, water). Beoogde activiteiten zijn:

- Vraaggerichte ondersteuning van op innovatie gerichte samenwerkingsverbanden rond thema's zoals biobased, energie, biodiversiteit, nutriënten, gewasbescherming, ketenversterking.
- Ondersteuning van jonge agrariërs na bedrijfsovername.
- Ondersteuning van processen en investeringen in de kosten voor de versterking van de structuur van de landbouw en visserij.

De projecten en programma's die in aanmerking komen voor cofinanciering vallen onder andere onder de programma's Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV).

Ook de uitvoeringskosten voor met name RVO.nl (van € 1,5 mln) worden gedekt. Deze kosten zijn voor de beheerautoriteit en het betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de EU-subsidie conform uit te voeren.

6.5.1 Dekking uit het restant jaarrekeningresultaat 2013

Na het dekken van de onvermijdelijke beleidsontwikkeling vervroeging uitbetaling vakantiegeld conform de cao-afspraken en de incidentele dekking voor de invulling van de bezuinigingstaakstelling voor € 2,5 miljoen resteert nog € 13,6 miljoen aan vrij besteedbaar jaarrekeningresultaat. Wij stellen u voor twee reserves te vullen voor het verwezenlijken van onze ambities met betrekking tot de cofinanciering van Europese subsidies en de ambitie-agenda Afsluitdijk.

Financieel kader Horizon 2022	Incidenteel
Inventarisatie incidentele beleidsontwikkelingen	
J. Bijdrage aan de Ambitie-agenda Afsluitdijk	-3,5
K. Cofinanciering Europese subsidies en uitvoeringskosten (o.a. Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV))	-9,8
Subtotaal incidentele beleidsontwikkelingen	-13,3
Maatregel 4: Incidenteel dekken uit jaarrekeningresultaat 2013	13,3

6.6 Overige onderdelen financieel perspectief

6.6.1 Investeringsreserves

Sinds een aantal jaren kent de provincie Noord-Holland een aantal grote investeringsreserves. Deze zijn onder andere gevuld met de opbrengsten van de verkoop van de NUON aandelen.

Naar aanleiding van de Motie EXIN-H TWIN-H (M2-1) van GroenLinks tijdens de begrotingsbehandeling van 11-11-2013 hebben Provinciale Staten Gedeputeerde Staten verzocht in deze kaderbrief een geactualiseerd overzicht op te nemen van de middelen in deze investeringsreserves waarover PS nog geen besluit hebben genomen. Hieronder treft u dat overzicht aan. De gepresenteerde cijfers in dit overzicht hebben een peildatum van 1-4-2014, en kunnen nadien mogelijk aan veranderingen onderhevig zijn.

Tabel van in de reserve aanwezige middelen waarover PS nog een besluit moeten nemen (peildatum: 1-4-2014)

Projectnaam per beleidsveld	Reserve	In reserve	Voorbereidingsbudget	Nog te besluiten door PS
Weginfrastructuur				
Verbinding A8-A9	TWIN-H	3.840.000	650.000	3.190.000
Westelijke ring Alkmaar	TWIN-H	51.400.000		51.400.000
Nieuw project gemeente Haarlem	EXIN-H	3.803.254		3.803.254
Vrij besteedbare middelen Weginfrastructuur	EXIN-H	4.000.000		4.000.000
Vrij besteedbare middelen Weginfrastructuur	TWIN-H	933.027		933.027
SUBTOTAAL Weginfrastructuur		63.976.281	650.000	63.326.281
OV-infrastructuur				
Grensstreek/Westflank	EXIN-H	10.000.000		10.000.000
HOV-knoop Amstelveen	EXIN-H	12.500.000		12.500.000

Projectnaam per beleidsveld	Reserve	In reserve	Voorbereidingsbudget	Nog te besluiten door PS
Haarlem-Schiphol/Zuidas A9	EXIN-H	7.808.000		7.808.000
Haarlem Noord-Haarlem CS	EXIN-H	15.000.000		15.000.000
Kunstwerken railbestendig	EXIN-H	8.500.000		8.500.000
HOV Schiphol Oost	EXIN-H	1.500.000		1.500.000
HOV Amstelveen – Uithoorn	EXIN-H	2.000.000		2.000.000
Subtotaal OV-infrastructuur		57.308.000	-	57.308.000
Water				
Identiteit Kustplaatsen: overige projecten	AP2010	3.000.000		3.000.000
Uitvoeringsprogramma Kust: overige projecten	AP2010	9.685.550		9.685.550
Subtotaal Water		12.685.550	-	12.685.550
Milieu				
DE Projecten en initiatieven	TWIN-H	960.000		960.000
Vrij besteedbare middelen Duurzame Economie	EXIN-H	3.200.000		3.200.000
Subtotaal Natuur		4.160.000	-	4.160.000
Landbouw				
Restantbudget Grondbanken en - verwerving	TWIN-H	7.000.000		7.000.000
Subtotaal Landbouw		7.000.000	-	7.000.000
Welzijn en Zorg				
Wagener hockeystadion	EXIN-H	604.342		604.342
Subtotaal Welzijn en Zorg		604.342	-	604.342
Ruimtelijke Ordening				
OV-knooppunten	TWIN-H	5.000.000	200.000	4.800.000
Pilot kustplaatsen: Zandvoort	TWIN-H	5.000.000	500.000	4.500.000
Binnenstedelijk Bouwen	AP2010	7.389.509		7.389.509
Subtotaal Ruimtelijke Ordening		17.389.509	700.000	16.689.509
TOTAAL		163.123.682	1.350.000	161.773.682

Totalen per Programma

Programma	Restant middelen	Voorbereidingsbudget	Nog te besluiten
Weginfrastructuur	63.976.281	650.000	63.326.281
OV-infrastructuur	57.308.000	-	57.308.000
Water	12.685.550	-	12.685.550
Milieu	4.160.000	-	4.160.000
Landbouw	7.000.000	-	7.000.000
Welzijn en Zorg	604.342	-	604.342
Ruimtelijke Ordening	17.389.509	700.000	16.689.509
Totaal	163.123.682	1.350.000	161.773.682

Totalen per reserve

Reserve	Restant middelen	Voorbereidingsbudget	Nog te besluiten
EXIN-H	68.915.596	-	68.915.596
TWIN-H	74.133.027	1.350.000	72.783.027
AP2010	20.075.059	-	20.075.059
Totaal	163.123.682	1.350.000	161.773.682

6.6.2 Aandachtspunten voor de toekomst

Tot slot zijn er binnen de programma's groen, verkeer en vervoer, een aantal ontwikkelingen die het college onder uw aandacht willen brengen. Deze ontwikkelingen hebben financiële consequenties die binnen de huidige programmabudgetten opgevangen kunnen worden.

Faunafonds

In 2014 is het Faunafonds gedecentraliseerd naar de provincies. Het Faunafonds verstrekt o.a. schadevergoedingen aan agrariërs die, na het treffen van werende middelen, nog steeds schade ondervinden van wilde fauna. In Noord-Holland gaat het vooral om schade door ganzen. Via het provinciefonds (decentralisatie uitkering natuur) ontvangt de provincie hiervoor een vergoeding. Gebaseerd op een IPO-advies is dit voor het Faunafonds in Noord-Holland € 3,5 mln. binnen een totaalbudget van gedecentraliseerde natuurmiddelen voor Noord-Holland van € 17, 2 mln. in 2014. De middelen zijn bij de eerste begrotingswijziging verdeeld conform een verdelingsadvies over de genoemde natuurthema's van de IPO-commissie Jansen. Bij nader inzien blijkt het benodigde budget voor het Faunafonds fors hoger uit te vallen dan de op de begroting geplaatste € 3,5 mln. Dit heeft te maken met het feit dat de omvang van de schade uitkeringen in Noord-Holland fors hoger uitvalt dan in de prognoses van IPO/EZ was voorzien, omdat geen rekening is gehouden met een doorgaande stijging van het aantal ganzen. Reductiemaatregelen van ganzen zijn vertraagd door het mislukte landelijke ganzenoverleg en langdurige Europese vergunning

trajecten voor populatiebeperking via CO2. De inzet blijft echter om te komen tot forse populatiereductie.

Het Faunafonds en de schade uitkeringen zijn in de Flora- en Faunawet en uitvoeringsregelingen vastgelegd. De kosten voor schade uitkeringen en populatie beperking lopen ondanks allerlei maatregelen gericht op een kosten effectievere werking van het Faunafonds (zoals het sterk verhogen van het eigen risico van agrariërs) op t/m 2017. Daarna nemen de kosten af als gevolg van de voorgenomen ingrepen die moeten leiden tot een sterke daling van de ganzenstand.

Het vergoeden van landbouwschade is onvermijdelijk omdat in de Flora- en Faunawet is vastgelegd dat landbouwschade naar redelijkheid en billijkheid wordt vergoedt.

Groot onderhoud wegen en vaarwegen

Diverse lopende projecten zijn boven de geraamde PMO budgetten uitgekomen. De oorzaken voor deze hogere projectkosten van groot onderhoud zijn: intensievere onderhoudsmaatregelen bij vaste kunstwerken dan oorspronkelijk gepland (na grondige inspectie blijkt er meer onderhoud te moeten worden uitgevoerd) en te laag geprogrammeerde projectkostenramingen (met name op het gebied van verkeersmaatregelen, bermverharding). Voorbeelden van kostenoverschrijdingen zijn de onderhoudsprojecten op de trajecten N244a, N515a, N206b, N248b.

Komende jaren hebben het verbeteren van inspecties van kunstwerken en verbeteren van kostenraming in het PMO de expliciete aandacht om verdere kostenoverschrijdingen te voorkomen.

7 Bijlage 1: Financieel kader 2015 - 2022

Financieel kader Horizon 2022	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo perspectiefnota 2016-2022	0,0	1,8	3,8	4,1	4,0	2,9	3,5	3,5
Administratieve correcties jaarschijven	0,1	-0,4	0,2	0,4	2,8	3,3	2,9	2,9
1) Subtotaal wijzigingen na perspectiefnota	0,1	-0,4	0,2	0,4	2,8	3,3	2,9	2,9
Saldo MJR Begroting na verwerking 1)	0,1	1,4	4,0	4,5	6,8	6,2	6,4	6,4
Ontwikkeling autonome baten								
Opcenten MRB	-1,2	-1,2	-3,0	-4,8	-4,8	-4,8	-4,8	-4,8
Renteresultaat (extern)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,6
Decembercirculaire Provinciefonds	-2,0	-5,2	-4,1	-5,4	-6,0	-6,6	-7,2	-7,8
Ontwikkeling lasten bestaand beleid								
Stortingen reserve Cofinanciering Waddenzee	0,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
2) Subtotaal ontwikkeling autonome baten en lasten bestaand beleid	-3,2	-4,9	-5,6	-8,7	-9,3	-9,9	-10,5	-13,6
Saldo MJR Begroting na verwerking 2)	-3,1	-3,5	-1,6	-4,2	-2,5	-3,7	-4,1	-7,2
Onvermijdelijk vastgesteld beleid								
A. CAO-akkoord 2012: Vervroeging uitbetaling vakantiegeld	-3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B. Investering steunpunten (onvermijdelijk)	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
C. Actualisatie beheerkosten areaaluitbreiding (onvermijdelijk)	-0,6	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
3) Subtotaal onvermijdelijk vastgesteld beleid	-3,6	-0,3	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Saldo MJR Begroting na verwerking 3)	-6,7	-3,7	-1,9	-4,6	-3,0	-4,2	-4,6	-7,7
Maatregel 1: Inzet stelpost macro-economische tegenvallers	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
Maatregel 2: Verlaging van doorbelaste apparaatskosten in de programma's	2,8	2,8	2,8	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0

Financieel kader Horizon 2022	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Maatregel 3: Dekking incidentele cao uit jaarrekeningresultaat	3,0							
Saldo MJR Begroting na maatregelen 1, 2 en 3	2,8	2,7	4,5	1,8	0,6	-0,6	-1,0	-4,1
Inventarisatie overige beleidsambities								
D. Uitwerking motie Ecologisch bermbeheer	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
E. Voorbereiding en uitvoering van het Waterplan 2016-2021	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
F. Investing steunpunten (voorstel)	0,0	-0,04	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
G. Uitvoering van het OV-knooppuntenbeleid	-0,4	-0,4	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
H. Maatregelenpakket beleidskader verkeersmanagement	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
4) Subtotaal overige beleidsambities	-2,4	-2,4	-2,5	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Saldo MJR Begroting na verwerking 4)	0,4	0,2	2,0	-0,4	-1,6	-2,8	-3,2	-6,3

Inventarisatie incidentele beleidsambities	Incidenteel
J. Bijdrage aan de Ambitie-agenda Afsluitdijk	-3,5
K. Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV)	-9,8
Subtotaal incidentele beleidsambities	-13,3
Maatregel 4: Incidenteel dekken uit jaarrekeningresultaat 2013	13,3

8 Bijlage 2 : Overzicht perspectiefnota [Budgetten Tranche 2 Lodderplustaken en Tranche 3 Horizonmaatregelen]

Onderwerp	Tranche 3 Horizonmaatregelen	Tranche 2 Loddersplustaken
Opdrachten Zorg en Welzijn	-	87.000
Investeringsprogramma klimaat en duurzaamheid	99.000	-
Internationale Marketing		103.000
Cultuurtoerisme	200.000	-
Investeringsprogramma duurzame energie	249.000	-
Toerisme	401.000	-
Kenniseconomie	1.483.000	480.000
Bijdrage regionale samenwerking	370.500	-
Draagvlak behoud Erfgoed	250.000	-
(Biologische) landbouw	-	200.000
Gebiedscommissies	60.000	-
Creatieve Industrie		100.000
Aansluiting gemeentelijk jeugdbeleid	-	1.000
Subsidie CROS	-	128.000
Milieufederatie Noord-Holland	-	270.000
Subsidies programma Zorg en Welzijn	-	587.000
Subs. Zorg en welzijn: RSA	-	4.208.000
Cultuur-toeristische subsidies	607.000	404.000
Bijdrage regionale samenwerking	150.000	
Culturele Infrastructuur subsidies	-	720.000
Draagvlak N-H Erfgoed subsidies	323.000	-
Creatieve Industrie subsidies	-	150.000
Programma Betrekken bij groen	608.000	-
	4.800.500	7.438.000